

5. Kopytko A. D., Nakonechnyi R. A. M. D. Rudenko pro povnennia porushenoj rinvovahy mizh liudskoju diialnistiu na zemli i zakonamy Vsesvitu. *Efektivni tekhnologii i konstruksii v budivnytstvi ta arkhitekturi sela* : zb. tez dop. VI Mizhnar. nauk.-tekhn. konf., m. Dubliany, 9 cherv. 2023 r. Lviv, 2023. S. 82–84.
6. Morhun F. T. Rukovodytely derzhav, ne boites buty sviatymy. *Orhanichne vyrobnytstvo i prodovolcha bezpeka*. Zhytomyr, 2014. S. 4–18.
7. Nakonechnyi R. A., Kopytko A. D. Filosofiia orhanichnoho vyrobnytstva i zbalansovanoho pryrodokorystuvannia : navch.-metod. posib. Lviv : ISHKR, 2022. 365 s.
8. Nakonechnyi R. A., Kopytko A. D. Filosofska-svitohliadni zasady fizychnoi ekonomii. *Aktualni problemy ahropromyslovoho vyrobnytstva Ukrainy: prodovolcha bezpeka v umovakh voiennoho chasu i povoiennoi vidbudovy krainy* : materialy XI Vseukr. nauk.-prakt. konf. molodykh vchenykh, s. Obroshyne, 10 lystop. 2022 r. Lviv-Obroshyne, 2022. S. 78–80.
9. Nakonechnyi R. A., Palenychak O. V., Kopytko A. D. Ekolohichno oriientovani modeli aharnoho vyrobnytstva v konteksti staloho rozvytku: rehionalnyi aspekt. *Ahronauka i praktyka*. 2023. Vyp. 2, ch. 4. S. 30–38. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/agnipr_2023_2_4_7 (data zvernennia: 04.04.2024).
10. Nakonechnyi R. A., Stasiv O. F., Kopytko A. D. M. D. Rudenko pro povnennia porushenoj rinvovahy mizh liudskoju diialnistiu na zemli i zakonamy Vsesvitu. *Ahronauka i praktyka*. 2023. Vyp. 2(2). S. 4–10.
11. Rudenko M. D. Enerhiia prohresu. Vybrani pratsi z ekonomii, filosofii i kosmologii / uporiad. R. Rudenko. Kyiv : KLIO, 2015. 673 s.
12. Svithliadni ta filosofske osnovy fizychnoi ekonomii : navch. posib. / Nakonechnyi R. A. ta in. Lviv : LNAU, 2012. 145 s.
13. Filosofska-svitohliadni ta ekonomichni osnovy ukrainskoi shkoly fizychnoi ekonomii : navch. posib. / R. A. Nakonechnyi ta in. ; za zah. red. R. A. Nakonechnoho. 2-he vyd., vypr. i dop. Lviv : LNAU, 2013. 215 s.
14. Shevchuk V. O. Fyzyko-ekonomichni zasady natsionalnoi stratehii rozvytku ahrosfery. *Ekonomika APK*. 2013. №12. S. 97–107.

КРАШЕНИННИК Ірина³⁷

ORCID: [0000-0001-6689-3209](https://orcid.org/0000-0001-6689-3209)

E-mail: iryna.krasheninnik@gmail.com

ЧОРНА Альона³⁸

ORCID: [0000-0002-0062-1144](https://orcid.org/0000-0002-0062-1144)

E-mail: alonachorna@gmail.com

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
м. Запоріжжя, Україна

ПІДХОДИ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ МІКРОКВАЛІФІКАЦІЙ В ПРОЦЕС ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Розглянуто проблему розроблення та впровадження в освітню практику системи мікрокваліфікацій. Наведено ключові характеристики мікрокваліфікацій та моделі накопичення мікрокваліфікацій у системі професійної освіти. Запропоновано перспективні напрями впровадження мікрокваліфікацій у процес професійної підготовки майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти.

Ключові слова: кваліфікація, стандарт, професійна компетентність, мікрокредити, майбутні викладачі.

³⁷ ©КРАШЕНИННИК Ірина (KRASHENINNIIK Iryna)

³⁸ ©ЧОРНА Альона (CHORNA Alyona)

***Approaches to the Implementation of Microqualifications in the Process of Professional Training of Future Educational Worker in Higher Education Institutions.** The article deals with the problem of development and implementation of the system of micro-qualifications in educational practice. Key characteristics of micro-qualifications and models of accumulation of micro-qualifications in the professional education system are given. Prospective directions for the introduction of micro-qualifications in the process of professional training of future teaching staff in higher education institutions are proposed.*
***Keywords:** Qualification, Standard, Professional Competence, Microcredits, Future Teachers.*

Вступ. Розроблення та впровадження в освітню практику системи мікрокваліфікацій є одним з важливих завдань сучасної вищої освіти України, що відповідає трендам розвитку безперервної освіти, входження в Європейський простір вищої освіти, орієнтації на урахування потреб суспільства, економіки, ринку праці. В цьому напрямі перед науковцями постають різні виклики. Зокрема, необхідно адаптувати європейські підходи до української системи освіти та на цій основі розробити практичні рекомендації для закладів освіти різних рівнів. Суттєвим обмеженням є тимчасова відсутність в Україні відповідної нормативної бази, тому слід враховувати ризики виникнення суперечностей на певних етапах реалізації цього завдання. У зв'язку з цим актуальними є наукові дослідження, спрямовані на вивчення сутності мікрокваліфікацій та поступову імплементацію цієї ідеї в освітній процес.

Мета, методи і підходи. Метою цього матеріалу є попереднє визначення підходів до впровадження мікрокваліфікацій у процес професійної підготовки майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти в межах реалізації проекту «Мікрокваліфікації на основі МООС для професійного розвитку викладачів». Для цього використано методи аналізу літературних джерел, узагальнення отриманої інформації, педагогічного проектування з опорою на студентоцентрований та компетентнісний підходи.

Основні результати. Впровадження мікрокваліфікацій доволі активно обговорюється в українській науковій періодиці. Окремі аспекти цієї проблеми висвітлено в статтях В. Ковтунця, Н. Кузнецової, С. Мельника, Ю. Рашкевича, Т. Семигіної та інших дослідників. Так, Т. Семигіна і Ю. Рашкевич, узагальнюючи документи Європейської Комісії, наводять такі ключові характеристики мікрокваліфікацій: навчання впродовж короткого проміжку часу та у конкретній сфері; наявність чітко описаних результатів навчання; визначений у кредитах ECTS або ECVET обсяг навчального навантаження здобувача освіти; забезпечення якості навчання відповідно до загальноприйнятих стандартів; придатність до «накопичення» й забезпечення побудови індивідуальної траєкторії навчання особи; більша гнучкість порівняно з формальними кваліфікаціями; придатність до отримання шляхом навчання та/або оцінювання результатів навчання онлайн з використанням цифрових технологій [3].

Виокремлюють три моделі накопичення мікрокваліфікацій у системі професійної освіти [1]: вертикальна (ієрархічне накопичення офіційно визнаних результатів навчання, що дає змогу переходити з одного рівня освіти на інший в межах національної рамки кваліфікацій); горизонтальна (передбачає поглиблення знань, умінь і навичок особи в обраній сфері в межах певного рівня національної рамки кваліфікацій); модель доповнення до основної кваліфікації (реалізується як додавання окремої сфери знань, умінь і навичок відповідно до кваліфікації, припускає поєднання вертикальної й горизонтальної моделі накопичення мікрокваліфікацій). Зазначене дає підстави вважати, що впровадження мікрокваліфікацій в навчальний процес може мати значний освітній та економічний потенціал. Проте варто погодитись із застереженнями, що вже зараз висловлюються європейськими профспілковими організаціями. Зокрема, в аналітичних документах наголошено на загрозах цілісності освітнього процесу, надмірної комерціалізації університетів, розмежування відповідальності держави та роботодавців за організацію базового навчання [2]. Упровадження мікрокваліфікацій у процес професійної підготовки майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти уможливило розширення спектра професійних компетентностей випускників з урахуванням їхніх індивідуальних запитів. При цьому можна реалізувати вертикальну модель накопичення мікрокваліфікацій або модель доповнення до основної кваліфікації. У першому випадку можна розділити кваліфікаційні вимоги на кілька мікрокваліфікацій. Проте, на нашу думку, другий варіант є більш доцільним, оскільки забезпечує збереження цілісності й фундаментальності освіти, дотримання вимог стандартів (освітніх або професійних), збільшує можливості здобувачів освіти в здобутті додаткових знань, умінь і навичок, побудові індивідуальної освітньої траєкторії. У такому випадку гарантується рівний доступ всіх здобувачів освіти до отримання певного рівня кваліфікації, який вони можуть у подальшому самостійно розширювати. Прикладом такого підходу є додаткова підготовка майбутніх педагогів до створення масових відкритих онлайн-курсів, організації тьюторського супроводу, професійної діяльності у неформальній освіті, цифрової трансформації освіти тощо.

Висновки. Розглянуто перспективні напрями впровадження мікрокваліфікацій у процес професійної підготовки майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти. У подальшому на основі експертного оцінювання та дослідно-експериментальної роботи необхідно визначити найбільш ефективний підхід та концептуалізувати його. Матеріал підготовлено в межах виконання проекту ERASMUS+ 101082858 CRED4TEACH «MOOC-based Micro-Credentials for Teacher Professional Development» («Мікрокваліфікації на основі MOOC для професійного розвитку викладачів»).

Список використаних джерел:

1. Рашкевич Ю., Семигіна Т. Мікрокваліфікації як засіб розвитку професійної кар'єри випускників закладів освіти. *Інноваційна професійна освіта*. 2023. Т. 2, №9. С. 392–396. DOI: <https://doi.org/10.2139/ssrn.4533269>.
2. Семигіна Т. В. Мікрокваліфікації: чому європейські профспілки висловлюють застереження. *Education and Science of Today: Intersectoral Issues and Development of Sciences*. 2022. С. 253–256. DOI: <https://doi.org/10.36074/logos-20.05.2022.077>.
3. Семигіна Т. В., Рашкевич Ю. М. Мікрокваліфікації як тренд розвитку сучасної безперервної освіти. *Theory and Practice of Modern Science* : collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the III Inter. Sci. and Theor. Conf. Kraków, Republic of Poland, 2022. Vol. 2. С. 46–50. DOI: <https://doi.org/10.36074/scientia-01.04.2022>.

References:

1. Rashkevych Yu., Semyhina T. Mikrokvalifikatsii yak zasib rozvytku profesiinoi kariery vupusknykiv zakladiv osvity. *Innovatsiina profesiina osvita*. 2023. T. 2, №9. S. 392–396. DOI: <https://doi.org/10.2139/ssrn.4533269>.
2. Semyhina T. V. Mikrokvalifikatsii: chomu yevropeiski profspilky vyslovliuiut zasterezhennia. *Education and Science of Today: Intersectoral Issues and Development of Sciences*. 2022. S. 253–256. DOI: <https://doi.org/10.36074/logos-20.05.2022.077>.
3. Semyhina T. V., Rashkevych Yu. M. Mikrokvalifikatsii yak trend rozvytku suchasnoi bezperervnoi osvity. *Theory and Practice of Modern Science* : collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the III Inter. Sci. and Theor. Conf. Kraków, Republic of Poland, 2022. Vol. 2. S. 46–50. DOI: <https://doi.org/10.36074/scientia-01.04.2022>.

КУЧМА Юрій³⁹

ТОВ «Ліко-школа»

м. Київ, Україна

ORCID: [0009-0007-5463-0795](https://orcid.org/0009-0007-5463-0795)

E-mail: KuchmaYura96@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

«Ліко-школа» та кафедра новітньої історії України історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка (далі – КНУ) розпочали співпрацю з практичної підготовки майбутніх учителів історії. Студенти мають досвід з різних педагогічних практик, зокрема з виконання функцій вчителя-предметника, класного керівника та педагога-організатора. Педагогічна практика передбачала ознайомлення із змістом освітнього процесу в школі, роботу з класами за програмою «Нової Української школи» та проведення уроків історії, правознавства та громадянської освіти. Акцент був зроблений на системному підході до підготовки вчителів до патріотичного, соціально-емоційного та морального виховання учнів. З урахуванням досвіду роботи в умовах воєнного часу наголошено на необхідності постійного вдосконалення практичних навичок майбутніх педагогів, у тому числі під час залучення до позакласної діяльності та створення навчального контенту.

Ключові слова: педагогічна практика, воєнний час, освітній процес, підготовка вчителя.

³⁹ ©КУЧМА Юрій (KUCHMA Yurii)